

חקירת מות אסיר

לבקשת המרכז הפלסטיני לזכויות האדם טיפלנו בפרשת מותו בכלא ב-4.10.98 של אחמד עספור, שהיה מיועד לגירוש, כמי שנכנס לישראל שלא כדין בהיותו תושב לא חוקי של רצועת עזה. לפי המידע שנמסר למשפחתו ברצועה, הוא התאבד. חקירת סיבת המוות שנוהלה ע"י משטרת ישראל נסתיימה, ובראשית 1999 צילמנו את התיק, ואנו בוחנים את האפשרויות להמשך הטיפול.

זכות הכלוא לשוחח ביחידות עם עורך דינו

עו"ד תמר פלג שריק טיפלה מטעם המוקד בהצלחה באמצעות לשכת עורכי הדין, בהסרת ההוראה הבלתי חוקית, שניתנה ע"י נציבות שרות בתי הסוהר, לחייב עורכי דין לוותר על זכותו של אסיר לשוחח עמם ביחידות.

כלא אל-כיאם

ניהלנו התכתבויות עם הפרקליט הצבאי הראשי במטרה לקבל היתר לבקר בכלא אל-כיאם. במהלך ההתכתבויות קיבלנו פנייה ממשפחות ארבעה עצירים המוחזקים בכלא זה לייצגם ולטפל בשחרורם. על אף זאת, היו כל תשובותיו של הפרקליט הצבאי הראשי שליליות, בנימוק שהכלא מנוהל ע"י צד"ל. אנו מכינים, בשיתוף עם האגודה לזכויות האזרח, עתירה לבג"צ בעניין זה, שתוגש בקרוב.

ביקורים בכלא

מאז ראשיתו של הסדר הביניים מוחזקים כל האסירים הפלסטינים שבידי ישראל בתחום מדינת ישראל. הדבר עומד בסתירה להוראות אמנת ז'נבה הרביעית, האוסרת העברתם של מוגנים מהשטח הכבוש לשטח המעצמה הכובשת. בפועל פוגעת החזקת האסירים פגיעה קשה בזכויותיהם לביקורי משפחה, ובזכותם של קרובי המשפחה להתראות עם יקיריהם שבכלא. ההסדר הנוהג מאפשר את ביקוריהם של תושבי השטחים אצל קרוביהם מדרגה ראשונה שבכלא הישראלי באמצעות היתרי כניסה תקופתיים-אישיים לישראל, שתוקפם לארבעה חודשים, ושמימושם הוא אך ורק במסגרת ההסעות שמארגן הצלב האדום.

הקושי העיקרי נוגע לאותם מקרים בהם בני המשפחה המבקשים לבקר את האסיר הם מנועי כניסה לישראל. בעבר לא יכלו לקבל היתרים כלל. היום מצליח המוקד להשיג לתושבים כאלו (ומדובר באוכלוסייה גדולה) היתרים חד-יומיים לביקור אחד בכל פעם. משך הזמן לטיפול בבקשה מעין זו הוא בדרך כלל חודש-חודשיים. גם במידה שהבקשה אושרה וההיתר הונפק, נדרשת בקשה חוזרת מצד המוקד בכדי שיונפק (אם בכלל) היתר נוסף. המוקד אינו רואה בהסדר זה הסדר ראוי, והוא מתכוון לפעול לגיבושו של נוהל אחר, שניתן לחיות אתו. לא ייתכן שהזכות הבסיסית של האסיר ושל בן משפחתו תותנה בהליכים חוזרים ונשנים ובהתערבות המתמדת של ארגון זכויות אדם.

הסגר איננו המכשול היחיד בפני מימושה של הזכות לביקורי משפחה בכלא. לעתים נדמה, שאין גבול לקפקאיות שהמערכת מסוגלת לה בסוגיה זו. כך,

למשל, לא זכה ע"ק, המוחזק היום בכלא אשקלון, לביקור מאשתו ומקרובי משפחתו האחרים, אלא פעם אחת מאז מעצרו בספטמבר 1997. שורש הבעיה: ע"ק הוא נתין ירדני. בני משפחתו הם תושבי הגדה. הרשויות הישראליות מתקשות, ככל הנראה, להתגבר על פערי המעמד הללו במסגרת נהליהן. גם הוראה של בית המשפט הצבאי לאפשר את הביקורים לא הועילה לעניין. בדצמבר 1998 התאפשר לאשה לבקר את בעלה בכלא באורח חד פעמי. היתר קבוע עדיין אין לה.

במקרה אחר שבטיפול המוקד נמנע ביקורה של אשה אצל בעלה הכלוא משום שלא עלה בידי צה"ל לאמת את נישואיהם של בני הזוג משנת 1986: הנישואין לא נרשמו בתעודת זהותו של הבעל, תושב ירושלים, שנעצר בשנת 1990.

במקרים אחרים נובעת מניעת הביקורים ממדיניות השב"ס שלא לאשר ביקורים בכלא מצד מי שהיה אסיר בעבר. ולרשימת המכשלות אין קץ.